

متن پیاده سازی شده جلسه چهل و پنجم خارج فقه القضا 25 آذر 1399

بسم الله الرحمن الرحيم

اقتضای تحقیق

به نظر ما رسیدن به جواز یا منع در مسأله مسیر همواری نیست. نمی شود به راحتی فتوا به جواز یا منع داد. مخصوصا ادبیات هم ندارد. علت آن هم این است که از آن طرف ما اصل منع یا ادله ی منع را داریم و این ها امور ساده ای نبود از آن طرف يك محورهایی داریم که اقتضای جواز می کند یا فی الجمله و یا بالجمله و من در این مرحله این موارد را می شمارم:

1. قبلا ما از قاعده ی الزام نام بردیم و ما اشکالی نگرفتیم و گفتیم این قاعده بخشی از کار را درست می کند نه همه ی کار را. لذا بخشی از قضا اینطور درست می شود یعنی اگر پرونده ای باشد که مصداق قاعده ی الزام باشد با این قاعده قضاوت آن درست می شود. در قاعده ی الزام برخی فقط مجرایش را سنی ها می دانند و برخی گفته اند شامل کفار هم می شود و مجرایش کفار هم هستند. البته این قضاوت چون مصداق قاعده ی الزام است قضاوت واقعی هم است حتی لزوم متابعت هم دارد چون يك قاضی شیعه ی جامع الشرائط حکم کرده است. جالب است که در این جا حکم (به معنای مصدری) شرعی است ولو متعلق حکم ممکن است شرعی نباشد (بنابر این که بگوییم کفار، سنی ها و ... مکلف به فروع هستند همانگونه که مکلف به اصول هستند و الا اگر بگوییم کفار مکلف به فروع نیستند، یا سنی ها طبق مذهب خودشان مکلف به فروع هستند در این جا هم مصدرا حکم، حکم شرعی است، هم متعلق قضاوت چون ما به حسب فرض قائل به اشتراك احکام نشدیم).

پس بخش مهمی از قضا از این طریق حل می شود ولو حل کلی صد در صد نمی شود.

2. اگر قاضی در فرضی که بحث داریم (می خواهد بر طبق قانون مصر مثلا قضاوت کند یا بر اساس حقوق موضوعه قضاوت کند) بخواهد قضاوت کند و بعد بخواهد مفاد را هم به خدا و پیغمبر نسبت بدهد، این می شود تشریح و حرام و غیر جائز.

3. صورت سوم جایی است که کسی می خواهد حکم کند، نمی خواهد به شرع مقدس هم استناد دهد، به نظر ما در این جا راه بسته نیست. قبلا ما گفتیم که خداوند در این مسأله گویا گشایشی داده است «و لیحکم اهل الانجیل بما انزل الله فیہ» یعنی و لیحکم اهل الانجیل به آن چه که در انجیل نازل شده است و من لم یحکم بما انزل الله یعنی اگر حکم نکند به انجیل چرا که آن ها به سودشان نبود که به انجیل یا به تورات حکم کنند فاولئک هم الفاسقون. نگویید این آیه برای قبل از اسلام است؛ ما این شبهه را پاسخ دادیم. ما قبلا در بحث احوال شخصیه این را مفصل گفتیم ولی مستند ما فقط این آیه هم نیست. مطالبی در شماره ی چهار و پنج هست که باید آن ها را اضافه کنید.

الحمد لله رب العالمین